

עבירת הסתה לגזענות

כאשר אדם מפרסם דבר מסוים מתוך מטרה להסית לגזענות, גם אם הפרסום לא הביא בפועל לגזענות, הוא מסתכן בעבירה שדינה הוא עד 5 שנות מאסר. כמו כן, גם אדם אשר מחזיק פרסום גזעני לשם הפצתו מסתכן בעבירה שדינה הוא עד שנת מאסר. בהתאם לחוק, גזענות הינה כל גילוי של רדיפה, השפלה, ביזוי, גילוי איבה, עוינות או אלימות, או גרימת מדנים (סכסוכים) כלפי ציבור או חלקים של האוכלוסייה, והכל בשל צבע או השתייכות לגזע או למוצא לאומי-אתני. עו"ד אסף דוק מסביר אודות יסודות עבירת הסתה לגזענות ומרכיביה.

הסתה לגזענות

בשנים האחרונות אנו עדים לגידול מדאיג בגילויי הגזענות וההסתה לגזענות בחברה הישראלית. גידול זה קשור בטבורו לגיוון בפניה של החברה הישראלית ולהחרפת המתחים בין קהילות, מגזרים וקבוצות אוכלוסין. תופעות אלו מקבלות ביטוי בהפליה לרעה של קבוצות שונות, הדרה של החברים בהן ובהתבטאויות קשות המסיתות נגד קבוצות אלה וחבריהן, משפילות ומבזות אותם. לאחרונה הגיעו גילויי הגזענות לכדי פגיעה של ממש בשלומם ובביטחונם של אזרחים ובני אדם המתגוררים בישראל, וזאת אך בשל השתייכותם לקבוצות שונות באוכלוסייה.

עד כה עיקר ההתייחסות לתופעת הגזענות נעשתה במסגרת הוראותיו של חוק העונשין. על אף קיומן של הוראות חוק עונשיות אלה, במשך השנים נעשה שימוש מועט ביותר בכלי משפטי זה על מנת למגר גילויי גזענות והסתה לגזענות מתוך החשש משימוש במשפט הפלילי להתמודדות עם תופעות חברתיות, אף אם שליליות, המתבטאות בדיבורים, להבדיל ממעשים. בשל הרצון לצמצם את הפגיעה בחופש הביטוי המחוקק קבע בחוק העונשין מגבלות חמורות על הגשת כתב אישום בגין הסתה גזענית. מגבלות אלו באות לידי ביטוי בדרישה כי כתב אישום בעבירות ההסתה לגזענות יוגש באישור היועץ המשפטי לממשלה והדרישה להוכחת יסוד נפשי של כוונה ספציפית להסתה לגזענות. כל אלו הופכים את הוראות חוק העונשין לכלי בלתי יעיל למניעת גילויי גזענות.

כך למשל, **פייסבוק**, שנועד במהותו לשיח בין חברים, הפך לכלי ניגוח והשמצות כלפי כל המגזרים (קראו עוד על [הסתה לגזענות בפייסבוק](#)). לאורו של המצב החדש שנוצר, רשויות המדינה החלו באכיפה מוגברת של החוקים האוסרים על הסתה גזענית. כך לדוגמה, פרקליטות המדינה הגישה לאחרונה כתב אישום נגד אדם, תושב ערד שהקים דף פייסבוק בשם "כנופיית אל-יהוד", והעלה אליו תכנים המסיתים לאלימות ולגזענות כלפי ערבים, וכן תכנים שיש בהם פגיעה ברגשותיהם של המוסלמים. כתב האישום, שהגשתו אושרה ע"י היועץ המשפטי לממשלה, ייחס לאותו אדם עבירות של איסור פרסום הסתה לגזענות, הסתה לאלימות או לטרור ופגיעה ברגשי דת.

עבירת ההסתה לגזענות קבועה בסעיף 144 לחוק העונשין. הסתה לגזענות בחוק העונשין נכללת יחד עם הסתה לאלימות או לטרור והחוק קובע כי גזענות הינה כל גילוי של רדיפה, השפלה, ביזוי, גילוי איבה, עוינות או אלימות, או גרימת מדנים כלפי ציבור או חלקים של האוכלוסייה, והכל בשל צבע או השתייכות לגזע או למוצא לאומי-אתני. בנוסף החוק כמובא בסעיפיו אוסר על פרסומים המהווים הסתה לגזענות, הסתה לעונש הקבוע בגין עבירה על פי סעיף זה הינו עד 5 שנות מאסר.

באופן מעשי באה ההסתה לגזענות לידי ביטוי בישראל בפרסום כרזות הכוללות תוכן בעייתי כך למשל כרזה הקוראת ל איסור על קניית מוצרים או שירותים מאוכלוסייה בעלת מאפיין מסוים, כתובות נאצה ושנאה ועוד. חשוב לזכור כי הסעיף והבדיקה הבאה בעקבותיה אינה מייחסת חשיבות באם אותה הסתה הביאה בפועל לגילויים של גזענות ואם לאו. הכוונה היא לתת ביטוי ענישתי לעצם ההסתה עצמה.

יסודות עבירת הסתה לגזענות

144ב. איסור פרסום הסתה לגזענות (תיקון: תשמ"ו-1986)

(א) המפרסם דבר מתוך מטרה להסית לגזענות, דינו - מאסר חמש שנים.

(ב) לענין סעיף זה, אין נפקא מינה אם הפרסום הביא לגזענות או לא ואם היה בו אמת או לא.

144ג. **פרסום מותר** (תיקון: תשמ"ו)

(א) פרסום דין וחשבון נכון והוגן על מעשה כאמור בסעיף 144ב, לא יראוהו כעבירה על אותו סעיף, ובלבד שלא נעשה תוך מטרה להביא לגזענות.

(ב) פרסום ציטוט מתוך כתבי דת וספרי תפילה, או שמירה על פולחן של דת לא יראו אותם כעבירה לפי סעיף 144ב, ובלבד שלא נעשה מתוך מטרה להסית לגזענות.

144ד. **החזקת פרסום גזעני** (תיקון: תשמ"ו)

המחזיק לשם הפצה פרסום האסור לפי סעיף 144ב כדי להביא לגזענות, דינו - מאסר שנה, והפרסום יחולט.

144ו. **עבירות ממניע גזענות או עוינות כלפי ציבור - נסיבה מחמירה** (תיקון: תשנ"ד)

(א) העובר עבירה מתוך מניע של גזענות כהגדרתה בסימן א'1 או של עוינות כלפי ציבור מחמת דת, קבוצה דתית, מוצא עדתי, נטיה מינית או היותם עובדים זרים, דינו - כפל העונש הקבוע לאותה עבירה או מאסר עשר שנים, הכל לפי העונש הקל יותר.

(ב) בסעיף זה, "עבירה" - עבירה נגד הגוף, החירות או הרכוש, עבירה של איומים או סחיטה; עבירות של בריונות ותקלות לציבור ושל מטרדים הכלולים בסימנים ט' ו"א בפרק זה, ועבירה בשירות הציבור וכלפיו הכלולה בפרט ט' סימן ד', הכל למעט עבירה שהעונש שנקבע לה הוא מאסר עשר שנים ומעלה.

כפי שניתן לראות, חוק העונשין אוסר על פרסום דבר "**מתוך מטרה להסית לגזענות**". משמעות הדבר היא כי רק בהתקיים יסוד נפשי של כוונה ניתן להעמיד לדין אדם על פרסום כאמור. מדובר בדרישה מצמצמת מאוד, המביאה לקושי משמעותי מצד המדינה בהעמדה לדין של מי שמסיתים לגזענות.

מהות הבדיקה אינו בעצם הפרסום או תוכנו, אלא בבחינת המטרה שהפרסום משרת. ככל והמסקנה תהיה כי בפועל מטרת הפרסום הינה זריעת פילוג ויצירת מצג הבא להסית לגזענות הרי שהסעיף הופר ובוצעה עבירה פלילית.

כמו כן, כל החזקה של פרסום שמטרתו הסתה לגזענות, גם אם הפרסום לא מצא ביטוי הלכה למעשה, עולה לכדי עבירה פלילית שדינה הוא עד שנת מאסר.

חופש הביטוי אל מול האיסור להסית לגזענות

נקודת המוצא היא כי חופש הביטוי הינו עקרון חשוב ויסודי במשטר דמוקרטי. החשיבות של חופש הביטוי בישראל הוכרה כבר בפסיקה מזה שנים רבות והוא נחשב לאחת מזכויות הפרט שזכו למעמד גבוה בשלטון החוק ובמשחק הכוחות המתמיד שבין האזרח והמדינה. יחד עם זאת, חופש זה מתנגש עם צרכים חשובים אחרים ואין המדובר בחופש מוחלט ואבסולוטי כאשר אחד מהן הינו הצורך להגביל אמירות בעלי אופי גזעני. בתוך הנסיונות למצוא את נקודת האיזון בין שני הצרכים החוק כמובא בסעיף 144 ג לעיל ישנם פרסומים העלולים להתפרש ככאלה המכילים אלמנט גזעני אולם למען הסר ספק נקבעו בחוק עצמו ככאלה אשר מהווים פרסום מותר. המדובר בין היתר במצבים בו פורסם דין וחשבון שלא מתוך רצון להביא לגזענות, או של פרסום כתבי דת ותפילה, או כאשר הפרסום הינו חלק משמירה על פולחן דתי, כאשר הדברים לא נעשו למטרות הסתה. השופט בתפקידו המורכב נדרש לערוך איזון בין חופש הביטוי וחופש הפולחן אל מול האינטרס למנוע זריעה של רעיונות בעלי אופי גזעני.

בתוך המציאות הארץ ישראלית ובתוך הנסיון לאפשר את דרך המלך שבין שלטון דמוקרטי וקיום מדינה יהודית, כך לדוגמה פרסמו רבנים החלטה על פיה אסור למכור או להשכיר דירות למי שאינו בן הדת היהודית. להערכת משפטנים המדובר היה בהחלטה רבנית מסיטה המהווה עבירה על הסעיף, עם זאת

23/02/2018
077-5006206
052-6885006

עבירת הסתה לגזענות - עורך דין פלילי אסף דוק

הוחלט על ידי היועץ המשפטי לממשלה שלא להעמיד את הרבנים לדין. ההחלטה גררה ביקורת ציבורית ואולם היא גם מנעה הרחבה והתמודדות עם השסעים בחברה הישראלית אשר היו נגרמים במשפט פלילי פומבי בעניין זה.

נעצרת או הוגש נגדך כתב אישום בגין הסתה לגזענות?

אתה זקוק ל**עורך דין פלילי** מנוסה שייסע לך בניהול ההליך הפלילי נגדך, בין אם זה בחקירה המשטרית ובין אם זה בכותלי בית המשפט, שכן המדובר בעבירה פלילית שתוצאתה יכולה להיות חמורה מאוד הכוללת כאפשרות סבירה לחלוטין גם שהייה מאחורי סורג ובריח. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לנאשמים המואשמים במגוון עבירות פליליות מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשיעור רצונם. במידה ונלקחת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין עבירת הסתה לגזענות, אלימות או לטרור פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או **השאר פרטים** ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}